

Koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün QƏBUL İMTAHANI PROQRAMLARINDAN çıxarılan mövzular

Hörmətli müəllimlər, valideynlər, şagirdlər və abituriyentlər!

Məlum olduğu kimi, Nazirlər Kabineti tərəfindən Koronavirus infeksiyasının ölkə ərazisində yarada biləcəyi təhlükənin qarşısının alınması məqsədilə həyata keçirilən tədbirlərə uyğun olaraq təhsil müəssisələrində tədris prosesi dayandırılıb, infeksiyanın geniş yayılmasına yol verməmək üçün sosial təcridin gücləndirilməsi ilə bağlı müxtəlif qərarlar qəbul olunub. Bu səbəbdən 2020-ci ilin mart-iyun aylarında respublikanın ümumtəhsil müəssisələrində qüvvədə olan tədris proqramlarına əsasən tədrisi nəzərdə tutulan mövzular tədris olunmadığı üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılıb.

Bu kitabçada sizə 2020-ci ilin fevral ayında "Abituriyent" jurnalının 1-ci nömrəsində dərc edilmiş "Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramları"nı qısaldılmış formada təqdim edirik. Təqdim olunan proqramların qısaldılmış variantında bölmə başlıqları nömrələnmiş və fənn üzrə proqramın sonunda çıxarılan mövzular qeyd olunmuşdur.

"Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramları"nın tam mətni ilə "Abituriyent" jurnalının 1-ci nömrəsində tanış ola bilərsiniz. Jurnalı DİM-in kitab mağazalarından almaq və ya www.abiturient.az saytından sifariş etmək olar.

Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün QƏBUL İMTAHANI PROQRAMLARI

AZƏRBAYCAN DİLİ (III ixtisas qrupu)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq V-XI sinif dərslərləri əsasında hazırlanmışdır.

İmtahanda məzmun standartlarının təlim nəticələrində nəzərdə tutulmuş tətbiqetmə, tədqiqetmə, əlaqələndirmə, uyğunluğu müəyyən etmə, fərqləndirmə, fikrini sxemlər, cədvəllərlə ifadə etmə, mühakimə yürütmə, əsaslandırma bacarıqlarının sistemli şəkildə nümayiş etdirilməsi tələb olunur.

Proqram əsas etibarilə 3 (“Oxu”, “Yazı”, “Dil qaydaları”) məzmun xətti üzrə alt standartların reallaşdırılması üçün verilmiş materialları əhatə edir. İmtahanda “Dinləyib-anlama və danışma” məzmun xəttinə aid alt standartların yoxlanılması üçün müəyyən vasitələr tələb edildiyindən onlarla bağlı tapşırıqlardan istifadə olunması məqsəduyğun hesab edilmir.

“Oxu” məzmun xətti ilə bağlı, əsasən, aşağıdakılara uyğun bilik və bacarıqlar nümayiş etdirilməlidir: mətni tərkib hissələrinə ayırmaq, onları fərqləndirmək, giriş, əsas hissə, nəticəyə görə adlandırmaq, mətnin məzmun və strukturunu mənimsədiyini nümayiş etdirmək, tərkib hissələri arasında əlaqəni gözləməklə mətni genişləndirmək, tanış olmayan söz və ifadələrin, eləcə də həqiqi və məcazi mənalı söz və ifadələrin mənasını kontekstə uyğun dəqiqləşdirmək, şərh etmək, mətndəki əsas fikri müəyyən etmək, fikrə münasibətini fakt və məlumatlarla əsaslandırmaq, mətndəki yerinə görə sözlərin informativ, poetik, terminoloji funksiyasını müəyyən etmək, zəngin söz ehtiyatına malik olduğunu nümayiş etdirmək, mətndəki söz və ifadələri üslubi xüsusiyyətlərinə görə fərqləndirmək, söz və ifadələrə əsasən oxuduğu mətnin üslubunu müəyyənləşdirmək, mətnin hissələrini tezislər şəklində ifadə etmək, mətnin məzmununu xülasə şəklində ifadə etmək, öyrəndiyi söz və ifadələrin üslubi xüsusiyyətlərini izah etmək, söz və ifadələrə əsasən oxuduğu mətnləri üslubi xüsusiyyətlərinə görə müqayisə etmək.

“Yazı” məzmun xətti üzrə, əsasən, aşağıdakılara uyğun bilik və bacarıqlar nümayiş etdirilməlidir: dil qaydalarını yazılı nitqə tətbiq etmək, rəbitəli yazı vərdişlərinə yiyələndiyini nümayiş etdirməklə verilmiş mövzuya uyğun mətn hazırlamaq, mövzu ilə bağlı fakt və dəlillər müəyyən edib yazmaq, verilmiş mətnin hissələrini plan əsasında məntiqi cəhətdən əsaslandırmaq, plan qurmaq, faktlardan

və sitatlardan istifadə etmək, mətnin üslubu üzərində işləməklə yazıya düzəlişlər etmək, mətni üslubi və struktur cəhətdən təkmilləşdirmək.

“**Dil qaydaları**” məzmun xətti üzrə isə, əsasən, aşağıdakılarla bağlı bilik və bacarıqlar nümayiş etdirilməlidir:

1. Fonetika.
2. Leksika.
3. Sözlün tərkibi.
4. Söz yaradıcılığı.
5. Morfologiya. Əsas və köməkçi nitq hissələri.
  - 5.1. İsim
  - 5.2. Sifət
  - 5.3. Say
  - 5.4. Əvəzlik
  - 5.5. Feil
  - 5.6. Zərf
6. Köməkçi nitq hissələri.
  - 6.1. Qoşma
  - 6.2. Bağlayıcı
  - 6.3. Ədat
  - 6.4. Modal sözlər
  - 6.5. Nida
7. Sintaksis.
  - 7.1. Söz birləşməsi.
  - 7.2. Mübtəda
  - 7.3. Xəbər
8. Cümlənin II dərəcəli üzvləri.
  - 8.1. Tamamlıq
  - 8.2. Təyin
  - 8.3. Zərflik
9. Həmcins üzvlər
10. Cümlədə söz sırası
11. Əlavələr
12. Xitab
13. Ara sözlər
14. Cümlə
15. Mürəkkəb cümlə
16. Vasitəsiz nitq. Vasitəsiz nitqdə durğu işarələri (qoşa nöqtə, dırnaq, vergül, tire).
17. Vasitəli nitq.
18. Dil, dilin ictimai hadisə olması.

19. Yazı və onun tipləri.
20. Nitq.
21. Durğu işarələri (üç nöqtə, dırnaqlar, qoşa (iki) nöqtə, tire, vergül, nöqtə, sual, nida).
22. Dilin üslubi imkanlarının təzahür formaları: funksional və fərdi üslublar.
23. Xülasə (xülasəyə verilən tələblər).
24. Tezis (tezisin əsas xüsusiyyətləri).

Azərbaycan dili fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

21-ci bölmədən: üç nöqtə

ƏDƏBİYYAT (III ixtisas qrupu)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq V-XI sinif dərsləkləri əsasında hazırlanmışdır.

İmtahanda məzmun standartlarının təlim nəticələrində nəzərdə tutulmuş təbiiqetmə, tədqiqetmə, əlaqələndirmə, uyğunluğu müəyyən etmə, fərqləndirmə, fikrini sxemlər, cədvəllərlə ifadə etmə, mühakiməyürütmə, əsaslandırma bacarıqlarının sistemli şəkildə nümayiş etdirilməsi tələb olunur.

İmtahanda **“Şifahi nitq”** məzmun xəttinə aid alt standartların yoxlanılması üçün müəyyən vasitələr tələb edildiyindən onlarla bağlı tapşırıqlardan istifadə olunması məqsəduyğun hesab edilmir.

“Ədəbiyyat və həyat həqiqətləri” məzmun xətti ilə bağlı, əsasən, aşağıdakılara uyğun bilik və bacarıqlar nümayiş etdirilməlidir: şifahi və yazılı ədəbiyyat nümunələrini janrlarına görə fərqləndirmək, heca vəznli şeirlərdə, sadə süjetli bədii nümunələrdə bədii təsvir vasitələrini müəyyənləşdirmək, süjetli bədii nümunələri hissələrə ayırmaq, plan tərtib etmək, məzmununu müxtəlif formalarda nağıl etmək, bədii əsərlərin janr xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirmək, digər obrazlarla müqayisə etməklə və yazıçının münasibətinə əsaslanmaqla ədəbi qəhrəmanları səciyyələndirmək, bədii nümunələrdə təsvir və ifadə vasitələrinin rolunu aydınlaşdırmaq, bədii nümunələrin mövzusunu, ideyasını və başlıca problemini şərh etmək, əsaslandırılmış münasibət bildirmək, bədii nümunələri növ və janr baxımından müqayisə etmək, bədii nümunələrin mövzusunu, ideya-bədii xüsusiyyətlərini və konfliktini şərh etmək, onlara əsaslandırılmış münasibət

bildirmək, müxtəlif ədəbi növ və janrdakı olan bədii nümunələrdə əksini tapan mühüm mənavi, əxlaqi-etik dəyərləri müəyyənləşdirmək, davranış və əməllərinə, başqaları ilə qarşılıqlı münasibətlərinə, yazıçının mövqeyinə, digər surətlərin mühakimələrinə əsaslanmaqla obrazları təhlil etmək, bədii nümunələrin mövzusunu, ideya-bədii xüsusiyyətlərini bağlı olduğu dövrün sosial-siyasi, mənavi dəyərləri baxımından təhlil etmək və nəticə çıxarmaq, obrazları xarakter və əməlləri, yaşadıkları dövrün sosial-siyasi şəraiti və əxlaqi-etik dəyərləri ilə əlaqəli səciyyələndirmək.

“Yazılı nitq” məzmun xətti ilə bağlı, əsasən, aşağıdakılara uyğun bilik və bacarıqlar nümayiş etdirilməlidir: mətni faktlarla, sitatlarla zənginləşdirmək, bədii nümunələrdəki başlıca fikri anladığını nümayiş etdirmək, əlavə məlumatlara və təəssüratlarına əsaslanmaqla mövzuya və problemə münasibət bildirmək, müşahidələrinə, əlavə məlumatlara əsaslanmaqla əsərin ideyasına, probleminə, bədii xüsusiyyətlərinə münasibət bildirmək, ümumiləşdirmələr aparmaq, nəticə çıxarmaq.

Ədəbiyyat fənn kurikulumunun məzmun standartlarının reallaşma səviyyəsinin, əsasən, V-XI sinif “Ədəbiyyat” dərslərində verilmiş bədii əsər nümunələri əsasında yoxlanılması və qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

1. AZƏRBAYCAN ŞİFAHİ XALQ ƏDƏBİYYATI

1.1. Şifahi xalq ədəbiyyatının əsas xüsusiyyətləri.

1.2. Aşıq yaradıcılığı

2. QƏDİM DÖVR AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI (ən qədim zamanlardan XIII əsrə qədər)

2.1. “Kitabi-Dədə Qorqud” eposu.

2.2. Nizami Gəncəvi.

3. ORTA DÖVR AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI (XIII – XVI əsrlər)

3.1. XIII-XIV əsrlərdə anadilli şeirin inkişafı və əsas nümayəndələri

3.2. XIV-XV əsrlər anadilli şeirin inkişafında yeni mərhələ kimi.

3.3. İmadəddin Nəsimi.

3.4. Şah İsmayıl Xətayi.

3.5. Məhəmməd Füzuli.

4. YENİ DÖVR AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI. I mərhələ (XVII – XVIII əsrlər)

4.1. “Koroğlu” eposu.

4.2. Molla Pənah Vaqif.

5. YENİ DÖVR AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI II mərhələ (XIX əsr)

5.1. Qasım bəy Zakir.

5.2. Mirzə Fətəli Axundzadə.

- 5.3. Aşıq Ələsgər.
- 5.4. Seyid Əzim Şirvani.
- 5.5. Nəcəf bəy Vəzirov.
- 6. AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATINDA TƏNQİDİ REALİZM VƏ ROMANTİZM DÖVRÜ (XIX əsrin 90-cı illərindən 1920-ci ilədək)
  - 6.1. Süleyman Sani Axundov.
  - 6.2. Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev.
  - 6.3. Məhəmməd Hadi.
  - 6.4. Abdulla Şaiq.
  - 6.5. Cəlil Məmmədquluzadə.
  - 6.6. Mirzə Ələkbər Sabir.
  - 6.7. Hüseyn Cavid.
  - 6.8. Əhməd Cavad.
- 7. CƏNUBİ AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI
  - 7.1. Məhəmməd Hüseyin Şəhriyar.
- 8. SOVET DÖVRÜ AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI (1920-1991-ci illər)
  - 8.1. Almas İldırım.
  - 8.2. Mikayıl Müşfiq.
  - 8.3. Süleyman Rüstəm.
  - 8.4. Hüseyn Arif.
  - 8.5. Ənvər Əlibəyli.
  - 8.6. Mirmehdi Seyidzadə.
  - 8.7. Mehdi Hüseyn.
  - 8.8. Cabir Novruz.
  - 8.9. Süleyman Rəhimov.
  - 8.10. Mirzə İbrahimov.
  - 8.11. Hikmət Ziya.
  - 8.12. Əliağa Kürçaylı.
  - 8.13. Cəfər Cabbarlı.
  - 8.14. Səməd Vurğun.
  - 8.15. Rəsul Rza.
  - 8.16. Mir Cəlil.
- 9. MİLLİ ÖZÜNÜDƏRKƏ QAYIDIŞ MƏRHƏLƏSİ VƏ KEÇİD DÖVRÜ AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI (XX əsrin 60-90-cı illəri)
  - 9.1. İsa Hüseynov.
  - 9.2. Məmməd Araz.
  - 9.3. Əli Kərim.
  - 9.4. Anar.
  - 9.5. Elçin.

- 9.6. Sabir Əhmədli.
- 9.7. Zəhid Xəlil.
- 9.8. İlyas Əfəndiyev.
- 9.9. İsmayıl Şıxlı.
10. ÇOXMETODLU AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI (müstəqillik dövrü)
  - 10.1. Xəlil Rza Ulutürk.
  - 10.2. Fikrət Qoca.
  - 10.3. Qılman İlkin.
  - 10.3. Mustafa Çəmənli.
  - 10.4. Eyvaz Zeynalov.
  - 10.5. Bəxtiyar Vahabzadə.
11. DÜNYA ƏDƏBİYYATINDAN SEÇMƏLƏR
  - 11.1. İvan Krılov.
  - 11.2. Ernest Heminqvey.
  - 11.3. Çingiz Aytmatov.
12. ƏDƏBİYYAT NƏZƏRİYYƏSİ
  - 12.1. Nəzm və nəsr.
  - 12.2. Azərbaycan şeirində vəznələr.
  - 12.3. Yazılı ədəbiyyatda ədəbi növlər və janrlar.
  - 12.4. Bədii gülüş.
  - 12.5. Bədii əsərin quruluşu.
  - 12.6. Süjet və kompozisiya.
  - 12.7. Bədii əsərin dili.
  - 12.8. Bədii yaradıcılıq metodu.

**Ədəbiyyat fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının
ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:**

8.16-cı bölmədən:

Həyatı, yaradıcılıq yolu. Roman yaradıcılığı. "Açıq kitab" romanı. Mövzu və ideyası. Cəmiyyətdə saflığın, düzlüyün, həqiqətin bərqərar olmasının zəruriliyinin romanda bədii əksi. Əsərdə əsas obrazların səciyyəsi.

9.8-ci bölmə tamamilə.

9.9-cu bölmədən:

Həyatı, yaradıcılıq yolu. Nəsr əsərləri. "Dəli Kür" romanı. Mövzu və ideyası. Romanda tarixə yeni baxış və milli kolorit. Cahandar ağa və digər obrazların səciyyəsi.

10.5-ci bölmədən:

Həyatı, yaradıcılıq yolu. Lirikası. Lirik şeirlərində Vətən mövzusu və ana dili məsələsi. Poemaları. Dramaturgiyası. “Şəhidlər” poeması. Mövzu və ideyası. Poemada milli azadlıq mübarizəsinin bədii əksi.

11.3-cü bölmədən:

Həyatı, yaradıcılıq yolu. Povest və romanları. “Gün var əsrə bərabər” romanı. Mövzu və ideyası. Əsərdə qaldırılmış problemlər və onların bədii həlli. Əsas obrazların səciyyəsi.

12.7-ci bölmədən: sinekdoxa.

TARİX (II və III ixtisas qrupları)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq V-XI sinif dərsləkləri əsasında hazırlanmışdır.

İmtahanda məzmun standartlarının təlim nəticələrində nəzərdə tutulmuş fərqləndirmə, təhliletmə, müqayisəetmə, uyğunluğu, oxşarlığı və sinxronluğu müəyyən etmə, əlaqələndirmə, mühakiməyürütmə, tətbiqetmə bacarıqlarının sistemli şəkildə nümayiş etdirilməsi tələb olunur.

Bu proqram fənn kurikulumunun tarix fənni üçün müəyyən etdiyi 5 (“Tarixi zaman”, “Tarixi məkan”, “Dövlət”, “Şəxsiyyət”, “Mədəniyyət”) məzmun xətti üzrə əsas standartların reallaşdırılması ilə bağlı təhsil proqramı əsasında hazırlanmış dərsləklərdə verilmiş materiallara əsaslanır.

“Tarixi zaman” məzmun xətti əsasında xronologiya ilə bağlı tarixi anlayışların mənimsənilməsi, mənbələr üzərində tədqiqat bacarıqlarının nümayiş etdirilməsi, “Tarixi məkan” məzmun xətti əsasında müəyyən ərazinin təbii-coğrafi şəraitinin tarixi hadisə, proses və təzahürlərlə əlaqələndirilməsi, “Dövlət” məzmun xətti əsasında dövlətlərin yaranması, inkişafı və tənəzzülü, “Şəxsiyyət” məzmun xətti əsasında tarixi şəxsiyyətlərin fəaliyyəti, “Mədəniyyət” məzmun xətti əsasında mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların qiymətləndirilməsi və s. ilə bağlı bilik və bacarıqların yoxlanılması və qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulur.

1. ÜMUMİ TARİX

1.1. GİRİŞ

1.2. QƏDİM DÖVR

1.2.1. Qədim Misir

- 1.2.2. Qədim şumerlər:
- 1.2.3. Böyük Hun dövləti
- 1.2.4. Qədim Çin
- 1.2.5. Qədim Hindistan
- 1.2.6. Qədim Yunanıstan
- 1.2.7. Qədim Roma

1.3. ORTA ƏSRLƏR DÖVRÜ

- 1.3.1. Erkən orta əsrlər Türk dövlətləri
- 1.3.2. Ərəb Xilafəti
- 1.3.3. Qərbi Avropa
- 1.3.4. Bizans imperiyası
- 1.3.5. Böyük Səlcuq imperatorluğu
- 1.3.6. Böyük Monqol imperatorluğu
- 1.3.7. Hindistan
- 1.3.8. Osmanlı imperiyası
- 1.3.9. Teymurilər dövləti
- 1.3.10. Xaç yürüşləri
- 1.3.11. Qərbi Avropada mərkəzləşdirilmiş dövlətlərin yaranması
- 1.3.11. Rusiya
- 1.3.12. Avropada reformasiya
- 1.3.13. Böyük coğrafi kəşflər və müstəmləkə işğalları

1.4. YENİ DÖVR

- 1.4.1. Osmanlı imperiyası
- 1.4.2. Hindistan
- 1.4.3. Çin
- 1.4.4. Yaponiya
- 1.4.5. Şimali Qafqaz
- 1.4.6. İngiltərə
- 1.4.7. Fransa
- 1.4.8. Almaniya
- 1.4.9. Rusiya
- 1.4.10. ABŞ
- 1.4.11. XIX-XX əsrin əvvəllərində dövlətlərarası münasibətlər.
- 1.4.12. I Dünya müharibəsi

1.5. ƏN YENİ DÖVR

- 1.5.1. Versal-Vaşinqton sistemi.
- 1.5.2. Türkiyə
- 1.5.3. ABŞ, Rusiya (SSRİ) və Almaniya 1918-1945-ci illərdə.

- 1.5.4. XX əsrin 20-30-cu illərində dövlətlərarası münasibətlər
- 1.5.5. İkinci Dünya müharibəsi
- 1.5.6. Dünya ölkələri İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə (1945-XXI əsrin əvvəlləri)
- 1.5.7. Soyuq müharibə
- 1.5.8. XX əsrin sonu - XXI əsrin əvvəllərində dövlətlərarası münasibətlər.

2. AZƏRBAYCAN TARİXİ

- 2.1. Azərbaycan ərazisində ibtidai icma quruluşu və qədim dövlətlər.
- 2.2. İri tayfa birlikləri və erkən dövlət qurumları
- 2.3. Manna dövləti
- 2.4. Azərbaycanda İskit (İşquz) şahlığı.
- 2.5. Azərbaycan Midiya və Əhəməni imperiyaları dövründə.
- 2.6. Atropatena dövləti
- 2.7. Albaniya dövləti
- 2.8. Azərbaycan III-XI əsrlərdə
- 2.9. Girdiman dövləti
- 2.10. Azərbaycan Xilafətin tərkibində
- 2.11. Xilafətin zəifləməsi və Azərbaycan dövlətçiliyinin dirçəlişi
- 2.12. IX-XI əsrlərdə sosial-iqtisadi həyat
- 2.13. Mədəniyyət
- 2.14. Səlcuqlar və Azərbaycan
- 2.15. XI əsrin ortaları-XII əsrdə mədəniyyət
- 2.16. Azərbaycan XIII əsrin 20-ci illəri – XIV əsrdə
- 2.17. Azərbaycan XV əsrdə
- 2.18. Ərdəbil hakimliyi
- 2.19. XV əsrdə ictimai-siyasi və iqtisadi vəziyyət
- 2.20. XIII-XV əsrlərdə mədəniyyət
- 2.21. Azərbaycan Səfəvi dövləti
- 2.22. Azərbaycan Səfəvi dövləti XVI əsrin son rübündə
- 2.23. XVI əsrin ikinci yarısı-XVII əsrdə Azərbaycanda ictimai həyat
- 2.24. Səfəvilər dövləti XVII əsrin ikinci yarısı – XVIII əsrin əvvəllərində
- 2.25. Səfəvilər dövründə mədəniyyət
- 2.26. XVIII əsrin əvvəllərində Səfəvi dövlətində siyasi vəziyyət
- 2.27. Azərbaycan torpaqlarının Rusiya ilə Osmanlı arasında bölüşdürülməsi
- 2.28. Azərbaycan Rusiya və Osmanlı dövlətlərinin hakimiyyəti altında
- 2.29. Azərbaycan torpaqlarının azad olunması uğrunda mübarizə
- 2.30. Azərbaycan Əfşarlar imperiyası
- 2.31. Azərbaycanın cənub xanlıqları

- 2.32. Quba xanlığı
- 2.33. Şəki xanlığı
- 2.34. Qarabağ xanlığı
- 2.35. Qərbi Azərbaycan xanlıqları: İrəvan xanlığı. Naxçıvan xanlığı.
- 2.36. İkihakimiyyətli xanlıqlar
- 2.37. Bakı, Dərbənd və Lənkəran xanlıqları.
- 2.38. Camaatlıq, sultanlıqlar və mülkiyyətlər.
- 2.39. Azərbaycan torpaqlarının birləşdirilməsində son təşəbbüs
- 2.40. Xanlıqlar dövründə sosial-iqtisadi həyat
- 2.41. Xanlıqlar dövründə mədəniyyət
- 2.42. Azərbaycan XIX əsr-XX əsrin əvvəllərində.
- 2.43. Azərbaycanın şimal torpaqlarının Rusiya tərəfindən istilas
- 2.44. Cənubi Qafqaz uğrunda Rusiya-Qacar müharibələri
- 2.45. Şimali Azərbaycan Rusiya işğalı dövründə
- 2.46. XIX əsrin 40-cı illərində Şimali Azərbaycanda keçirilən islahatlar
- 2.47. Kapitalizmin inkişafı, yeni sosial münasibətlərin meydana gəlməsi
- 2.48. Şimali Azərbaycanda iqtisadi inkişaf
- 2.49. Müstəmləkəçilik əleyhinə çıxışlar. Milli demokratik hərəkat
- 2.50. Çarizmin milli qırğın siyasəti
- 2.51. Şimali Azərbaycan Birinci Dünya müharibəsi illərində
- 2.52. Cənubi Azərbaycan XIX əsrdə
- 2.53. Cənubi Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində
- 2.54. XIX əsr-XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan mədəniyyəti
- 2.55. Azərbaycan 1917-1920-ci illərdə.
- 2.56. Şimali Azərbaycan Rusiya imperiyasının dərin siyasi böhranı dövründə
- 2.57. Şimali Azərbaycanda milli dövlətçiliyin bərpası və möhkəmləndirilməsi
- 2.58. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin daxili siyasəti
- 2.59. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xarici siyasəti
- 2.60. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutu
- 2.61. Cənubi Azərbaycan 1917-1920-ci illərdə
- 2.62. Sovet rejiminin qurulması
- 2.63. Sovet rejiminə qarşı xalq hərəkatı
- 2.64. Formal müstəqilliyin ləğvi:
- 2.65. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə yeni qəsdlər
- 2.66. Azərbaycanda sovet hökumətinin sosial-iqtisadi və mədəni tədbirləri
- 2.67. Totalitar rejimin qurulması. Kütləvi repressiyalar
- 2.68. Azərbaycan SSR İkinci Dünya müharibəsi illərində
- 2.69. Cənubi Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi illərində

- 2.70. Azərbaycan SSR 1945-1953-cü illərdə
- 2.71. Milli oyanış cəhdləri
- 2.72. 1940-1960-cı illərdə mədəniyyət sahəsində uğurlar
- 2.73. 1970-1980-ci illərdə sosial-iqtisadi yüksəliş
- 2.74. XX əsrin 40-80-ci illərində mədəniyyət
- 2.75. Yenidənqurma siyasətinin iflası
- 2.76. Ərazi bütövlüyü və milli hüquqların qorunması uğrunda mübarizə
- 2.77. Cənubi Azərbaycan müharibədən sonrakı dövrə
- 2.78. Azərbaycan Respublikası müstəqillik dövründə (1991-2017-ci illər).
- 2.79. Dövlət müstəqilliyinin bərpası
- 2.80. Qarabağ müharibəsi
- 2.81. Qurtuluş hərəkatı
- 2.82. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq və regional təşkilatlara üzv olması
- 2.83. Dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirmək tədbirləri
- 2.84. Azərbaycan Respublikasının inkişafında yeni mərhələ
- 2.85. Xarici siyasət
- 2.86. Mədəniyyət

Tarix fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

1.5.7-ci bölmədən:

Böyük İttifaqın dağılması. Sosialist blokunun yaranması. NATO və Varşava Müqavilə Təşkilatı hərbi bloklarının yaradılması. Süveyş, Berlin və Karib böhranları. Mülayimləşmə.

1.5.8-ci bölmə tamamilə.

2.69-cu bölmədən: “21 Azər” hərəkatı.

COĞRAFIYA (II ixtisas qrupu)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq VI-XI sinif dərsləkləri əsasında hazırlanmışdır.

Proqram fənn kurikulumunun coğrafiya fənni üçün müəyyən etdiyi 3 (“Coğrafi məkan”, “Təbiət”, “Cəmiyyət”) məzmun xətti üzrə 6 əsas standartın reallaşdırılması ilə bağlı təlim materiallarını əhatə edir.

Coğrafi məkan məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə şagirdlərin xəritə və kartoqrafik proyeksiyalar üzrə fəaliyyətini, Yerin hərəkətinin təbiətə təsirinə aid hesablama bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

Təbiət məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə şagirdlərin şəkil, sxem, cədvəl, diaqram və digər təsvirlərdən istifadə etməklə tanış olmayan situasiyalarda nəticə çıxarmaq və səbəbləri aşkar etmək bacarığını yoxlamağa və qiymətləndirməyə imkan verir.

Cəmiyyət məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə şagirdlərin dünya ölkələri, onların əhalisi, dünya iqtisadiyyatı və iqtisadiyyatın əsaslarına aid təsəvvürlərini, hesablama bacarıqlarını müəyyən etmək mümkündür.

1. Giriş.
2. Yer səthinin təsviri.
3. Yer səma cismidir.
4. Yerin daxili quruluşu və inkişaf mərhələləri.
5. Relyef.
6. Atmosfer.
7. Hidrosfer.
8. Biosfer və coğrafi təbəqə.
9. Dünyanın siyasi xəritəsi.
10. Təbii ehtiyatlar.
11. Dünya əhalisi.
12. Dünya iqtisadiyyatı və onun əsas xüsusiyyətləri.
13. Dünya sənayesinin coğrafiyası. Sənaye sahələri, onların yerləşdirilmə prinsipləri.
14. Dünyanın kənd təsərrüfatı.
15. Dünya nəqliyyatı və iqtisadi əlaqələr.

16. Azərbaycanın iqtisadi-coğrafi rayonları

17. Bəşəriyyətin global problemləri.

**Coğrafiya fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının
ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:**

12-ci bölmədən:

Beynəlxalq iqtisadi inteqrasiya, onun sahəvi və regional formaları.

Transmilli banklar

15-ci bölmədən:

Beynəlxalq iqtisadi əlaqələr və onların formaları. “Ticarət balansı” və “Azad iqtisadi zona” anlayışları.

Azərbaycanda nəqliyyatın inkişaf xüsusiyyətləri. Əsas ixrac neft və qaz kəmərləri. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri.

Nəqliyyatın inkişaf perspektivləri: Avrasiya nəqliyyat dəhlizi (TRASEKA, Transqafqaz), Qədim “İpək yolu”nun bərpası. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu. Şimal-cənub nəqliyyat dəhlizi. Azərbaycanın beynəlxalq və regional təşkilatlarda iştirakı. Əsas idxal və ixrac məhsulları.

Xidmət sahələrinin coğrafiyası və beynəlxalq maliyyə mərkəzləri.

17-ci bölmədən:

Dünyada sülh problemi. Dünyanın münəqişə regionları. “Qaynar nöqtələr”. Ərzaq problemi və onun həlli yolları. Ərzaq təhlükəsizliyi.

Dünya ölkələrində əhalinin alıcılıq qabiliyyəti, gəlirləri və istehlak səbəti. Tullantıların idarə edilməsi.

RIYAZIYYAT (I və II ixtisas qrupları)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq V-XI sinif dərslərləri əsasında hazırlanmışdır.

Bu proqram fənn kurikulumunun riyaziyyat fənni üçün müəyyən etdiyi 5 (“**Ədədlər və əməllər**”, “**Cəbr və funksiyalar**”, “**Həndəsə**”, “**Ölçmə**”, “**Statistika və ehtimal**”) məzmun xətti üzrə 12 əsas standartın reallaşdırılması ilə bağlı yeni təhsil proqramı (kurikulum) əsasında hazırlanmış dərslərlərdə verilmiş materiallara əsaslanır.

Ədədlər və əməllər məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə natural, rəasional, həəqiqi və kompleks ədədləri oxuyub-yazmaq, onları müqayisə etmək, onlar üzərində əməlləri yerinə yetirmək və uyğun nöqtələri koordinat düz xəttində göstərmək, iki sonlu çoxluq üzərində əməllər yerinə yetirmək və onların xassələrini məsələ həllinə, habelə həəqiqi ədədlər çoxluğu ilə bağlı məsələlər həllinə tətbiq etmək kimi bilik və bacarıqlar, natural, tam, rəasional və həəqiqi üstlü qüvvətin xassələrini bilmək, onları ardıcıl yerinə yetirmək vərdisləri, şagirdlərin n -ci ($n \geq 2$) dərəcədən kökün xassələrini tətbiqetmə qabiliyyəti yoxlanılır. Həmçinin sadə və mürəkkəb faiz artımı düsturlarını sadə məsələlərin həllinə tətbiq etmək bacarığı, habelə praktik məsələlərin həllində faiz düsturlarının tətbiqi və təqribi qiymətləndirmə bacarıqları yoxlanılır. Kompleks ədədin cəbri və triqonometrik şəkildə təqdim etmək, cəbri şəkildə verilmiş kompleks ədədlər üzərində hesab əməllərinin yerinə yetirmək, kompleks ədədin istənilən dərəcədən qüvvətini tapmaq bacarıqları, triqonometrik, üstlü, loqarifmik ifadələri sadələşdirərək qiymətini tapmaq vərdisləri, bucağın radian ölçüsü anlayışını və istənilən bucağın triqonometrik funksiyalarının tərifindən məsələlər həllində istifadə etmək səriştəsi, əsas triqonometrik eynilikləri, triqonometrik funksiyalar üçün çevirmə və toplama düsturlarını tətbiq etmək bacarıqları yoxlanılır.

n dərəcəli tənliklərin həlli üsullarının araşdırılması, Bezu teoreminin tətbiq etmək bacarıqları yoxlanılır. Bundan başqa yığılan ardıcılıqların xassələrini tətbiq edilməsi, funksiyaların limitlərinin hesablanması, kəsilməz funksiyaların əsas xassələrinin tətbiq edilməsi bacarıqları yoxlanılır.

Cəbr və funksiyalar məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə müxtəlif situasiyalardakı problemləri cəbri şəkildə ifadə etmək, araşdırmaq, cəbri prosedurları yerinə yetirmək, gündəlik həyatda rast gəlinən kəmiyyətlər arasında asılılıqları (xətti, kvadrat, üstlü, loqarifmik) funksiyalar vasitəsi ilə ifadə etmək kimi bilik və bacarıqlar, o cümlədən, müxtəlif ədədlər çoxluğunda birdəyişənli tənlikləri (xətti, kvadrat, üstlü, loqarifmik), həyati situasiyaya uyğun birdəyişənli tənlik və ya ikidəyişənli iki tənliklər sistemini tərtib və həll etmək bacarıqları, sadə xətti bərabərsizliklərin araşdırılması vərdisləri və həll etmək bacarıqları, biri xətti, digəri ikidərəcəli olan ikidəyişənli tənliklər sistemini, kvadrat bərabərsizliyi həll etmək bacarıqları, cəbri bərabərsizlikləri intervallar üsulu ilə həll etmək, modul işarəsi daxilində dəyişəni olan sadə tənlik və bərabərsizliklərin həlli və araşdırılması qabiliyyətləri yoxlanılır. Həmçinin rəasional ifadələrin, kvadrat kök və n -ci

dərəcədən kök daxil olan ifadələrin çevrilməsi, habelə ardıcılıqların, ədədi və həndəsi silsilələrin xassələrinin məsələ həllinə tətbiq etmə vərdişləri yoxlanılır. Bundan başqa elementar funksiyaların törəmələri cədvəlinin və törəmənin hesablanması qaydalarının köməyi ilə bəzi funksiyaların törəməsini tapmaq bacarıqları, törəmənin həndəsi və fiziki mənasını tətbiq etmək, funksiyanın araşdırılmasına diferensial hesabını tətbiq etmək vərdişləri yoxlanılır.

Həndəsə məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə həndəsi təsvir, təsəvvür və məntiqi mühakimələrin köməyi ilə fiqurların əlamət və xassələrini araşdırmaq, habelə həndəsi çevirmələri və simmetriyanı tətbiq etmək kimi bilik və bacarıqlar yoxlanılır. O cümlədən, ən sadə fiqurlar, üçbucaqlar, dördbucaqlılar, çevrə və dairə, çoxbucaqlılar haqqında bilik və bacarıqlar, onların xassələrinin tətbiqi vərdişləri yoxlanılır. Sinuslar və kosinuslar teoremlərinin tətbiqi ilə üçbucaqları həll etmək bacarıqları, verilmiş üçbucağın daxilinə və xaricinə çəkilmiş çevrələrin xassələrinin, habelə çevrəyə toxunan və kəsənin xassələrinin tətbiq edilməsi vərdişləri yoxlanılır.

Müstəvidə və fəzada vektorlar haqqında biliklər, hərəkət çevirməsi və onun tətbiqi, koordinatlar üsulunun bəzi tətbiqi bacarıqları (o cümlədən düz xəttin, müstəvinin, sferanın tənliyini tətbiq etmək bacarıqları) yoxlanılır. Fəzada komponentləri ilə verilmiş iki vektorun skalyar hasilini tapmaq, koordinatlar üsulunu müxtəlif məsələlərin həllinə tətbiq etmək, fəzada verilmiş vektoru komplanar olmayan üç vektor üzrə ayırmaq vərdişləri yoxlanılır.

Həmçinin fəzada düz xətlərin qarşılıqlı vəziyyətinə və fəzada müstəvilərin qarşılıqlı vəziyyətinə aid, fəzada düz xətlə müstəvi arasındakı bucağa, iki müstəvi arasındakı bucağa aid məsələləri həll etmək qabiliyyətləri, habelə üç perpendikulyar haqqında teoremi tətbiq etmək bacarıqları aşkarlanır.

Çoxüzlülərin növlərini tanımaq, prizmanın, piramidanın, kəsik piramidanın yan səthinin, tam səthinin və həcmnin, oxşar çoxüzlülərin səthlərinin sahələrinin və həcmələrinin hesablanmasına aid məsələlər həll etmək bacarıqları yoxlanılır.

Fırlanma cisimləri haqqında təsəvvürlər aşkarlanır, silindrin, konusun, kəsik konusun yan səthlərinin, tam səthlərinin və həcmələrinin tapılmasına aid məsələləri həll etmək, kürənin və hissələrinin səthlərinin sahələrini və həcmələrini tapmaq bacarıqları yoxlanılır.

Ölçmə məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə ölçü vahidləri haqqında, bir ölçü vahidindən digərinə keçid (o cümlədən çox işlənən beynəlxalq ölçü vahidlərini tanımaq və birindən digərinə keçid) kimi bilik və bacarıqlar yoxlanılır. Fəza fiqurlarının xassələrini ölçməyə tətbiq etmək, ölçmə və hesablama vasitələri ilə sahələri hesablamaq qabiliyyətləri aşkarlanır.

Statistika və ehtimal məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə statistik məlumatları toplamaq, sistemləşdirmək, təhlil etmək, birləşmələr və ehtimal nəzəriyyələrinin əsas anlayışlarını başa düşmək və onları tətbiq etmək kimi bilik və bacarıqlar yoxlanılır. Hadisələrin başvermə ehtimalının hesablanmasına Bernulli sxemini tətbiq etmək bacarıqları yoxlanılır.

1. Həqiqi ədədlər
2. Kompleks ədədlər

3. Nisbət. Tənasüb. Faiz
4. Rasional ifadələr
5. İrrasional ifadələr. Həqiqi üstlü qüvvət
6. Ölçmə. Statistikanın elementləri.
7. Çoxluqlar. Birləşmələr nəzəriyyəsinin və ehtimal nəzəriyyəsinin elementləri.
8. Birdəyişənli tənliklər və tənlik qurmaqla məsələlər həlli
9. Tənliklər sistemi. Tənliklər sistemi qurmaqla məsələlər həlli
10. Bərabərsizliklər
11. Ədədi ardıcılıqlar. Silsilələr
12. Funksiyalar və qrafiklər
13. Triqonometrik funksiyalar
14. Triqonometrik tənliklər və tənliklər sistemi. Triqonometrik bərabərsizliklər
15. Üstlü və loqarifmik funksiyalar
16. Üstlü və loqarifmik tənliklər. Üstlü və loqarifmik tənliklər sistemi. Üstlü və loqarifmik bərabərsizliklər
17. Törəmə və onun tətbiqləri
18. İbtidai funksiya və integral
19. Sadə həndəsi fiqurlar. Çevrə
20. Üçbucaqlar
22. Dördbucaqlılar və çoxbucaqlılar
23. Fiqurların sahəsi
24. Koordinatlar üsulu. Hərəkət. Oxşarlıq. Vektorlar
25. Fəzada düz xətlərin və müstəvilərin qarşılıqlı vəziyyəti
26. Çoxüzlülər, onların səthi və həcmi
27. Fırlanma cisimləri. Onların səthi və həcmi

Riyaziyyat fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

6-ci bölmədən:

Ölçmənin dispersiyası və orta kvadratik meyli (standart meyil).

14-cü bölmədən:

Triqonometrik tənliklər sisteminin həlli.

16-cı bölmədən:

Üstlü tənliklər sisteminin həlli. Loqarifmik tənliklər sisteminin həlli.

17-ci bölmədən:

Funksiyanın böhran və ekstremum nöqtələri, törəmənin köməyi ilə onların tapılması. Funksiyanın parçada ən böyük və ən kiçik qiymətləri. Funksiyanın tədqiqi sxemi.

18-ci bölmə tamamilə.

FİZİKA (I və IV ixtisas qrupları)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq VI-XI sinif dərslərləri əsasında hazırlanmışdır.

Proqram fənn kurikulumunun fizika fənni üçün müəyyən etdiyi 3 (**“Fiziki hadisələr, qanunauyğunluqlar, qanunlar”**, **“Maddə və sahə, qarşılıqlı təsir, əlaqəli sistemlər”**, **“Eksperimental fizika və müasir həyat”**) məzmun xətti üzrə 5 əsas standartın reallaşdırılması ilə bağlı təlim materiallarını əhatə edir.

Fiziki hadisələr, qanunauyğunluqlar, qanunlar məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin mexaniki, istilik, elektromaqnit, işıq, atom və nüvə hadisələrini dərk etmək, onları xarakterizə edən kəmiyyətlər arasındakı əlaqələrə dair məsələlər həll etmək bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

Maddə və sahə, qarşılıqlı təsir, əlaqəli sistemlər məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin materiyanın maddə və sahə formalarını, maddənin quruluşunu, aqreqat hallarını, qravitasiya, elektromaqnit sahələrini dərk etmək və onlara aid məsələlər həll etmək, təbiətdəki əlaqəli sistemlərdə qarşılıqlı təsiri mənimsəmək bacarığını yoxlamağa və qiymətləndirməyə imkan verir.

Eksperimental fizika və müasir həyat məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin mexaniki və istilik hadisələrini xarakterizə edən fiziki kəmiyyətlər arasındakı asılılıqları müəyyənləşdirmək, məişət və istehsalatda istifadə olunan cihaz və avadanlıqların iş prinsipini, müxtəlif fiziki hadisələrə əsaslanan qurğuların iş prinsiplərini izah etmək bacarıqlarını müəyyən etmək mümkündür.

1. MEXANİKA

- 1.1. Düzxətli bərabərsürətli və dəyişənsürətli hərəkət.
- 1.2. Çevrə üzrə bərabərsürətli hərəkət.
- 1.3. Nyuton qanunları. Dinamika və statikanın əsasları.
- 1.4. Ümumdünya cazibə qanunu. Ağırlıq qüvvəsi.
- 1.5. Elastiklik qüvvəsi. Sürtünmə qüvvəsi.
- 1.6. İmpuls. Enerji. Mexaniki iş. Güc. Saxlanma qanunları.
- 1.7. Mexaniki rəqslər və dalğalar.
- 1.8. Bərk cisimlərin, mayələrin və qazların təzyiqi.

2. MOLEKULYAR FİZİKA

- 2.1. Molekulyar kinetik nəzəriyyə (MKN). İdeal qaz qanunları.
- 2.2. Termodinamikanın əsasları.
- 2.3. Maddənin aqreqat halları.

3. ELEKTRODİNAMİKA

- 3.1. Elektrik yükü. Elektrik sahəsi.
- 3.2. Elektrik tutumu. Elektrik sahəsinin enerjisi.

- 3.3. Sabit cərəyan qanunları.
  - 3.4. Müxtəlif mühitlərdə elektrik cərəyanı.
  - 3.5. Maqnit sahəsinin induksiyası.
  - 3.6. Elektromaqnit induksiyası. Maqnit sahəsinin enerjisi.
  - 3.7. Elektromaqnit rəqsləri və dalğaları.
  - 3.8. Dəyişən elektrik cərəyanı.
4. OPTİKA
    - 4.1. Həndəsi optika.
    - 4.2. Dalğa optikası.
5. KVANT FİZİKASI
    - 5.1. Işıq kvantları.
    - 5.2. Atom və nüvə fizikası.

Fizika fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

4.2-ci bölmədən:

Elektromaqnit dalğalarının eninə olması. Işığın polyarlaşması

5.1-ci bölmə tamamilə.

5.2-ci bölmədən:

Bor postulatları. Hidrogen atomunun Bor modeli. Işığın atomlar tərəfindən buraxılması və udulması.

İonlaşdırıcı şüalanmaların qeydə alınma üsulları: Heyger sayğacı, Vilson kamerası.

Elementar zərrəciklərin təsnifatı. Antizərrəciklər.

KİMYA (I ixtisas qrupu)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq VII-XI sinif dərsləkləri əsasında hazırlanmışdır.

Proqram fənn kurikulumunun kimya fənni üçün müəyyən etdiyi 4 (“**Maddə və maddi aləm**”, “**Kimyəvi hadisələr**”, “**Eksperiment və modelləşdirmə**”, “**Kimya və həyat**”) məzmun xətti üzrə 10 əsas standartın reallaşdırılması ilə bağlı təlim materiallarını əhatə edir.

Maddə və maddi aləm məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin maddələrin quruluşunu, kimyəvi rabitələrin tiplərini, xassələrini, atom və molekulları, maddi aləmi düzgün dərk etmək, saf maddələri və qarışıqları bir-birindən fərqləndirmək, bu istiqamətdə məsələlər həll etmək bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

Kimyəvi hadisələr məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin maddələrin bir-birinə çevrilməsi, bu çevrilmələrin qanunauyğunluqlarını və şəraitini, maddələrin alınmasını dərk etmək, kimyəvi reaksiyaları təsnif etmək, metallar, qeyri-metallar və onların birləşmələrinə, üzvi birləşmələrə aid reaksiyaların qanunauyğunluqlarını izah etmək, reaksiya tənlikləri əsasında hesablamalar aparmaq bacarığını yoxlamağa və qiymətləndirməyə imkan verir.

Eksperiment və modelləşdirmə məzmun xəttinə aid alt standartların mənimsənilmə səviyyəsini isə yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkün deyil. Çünki bu alt standartlarının mənimsənilmə səviyyəsi eksperiment, müşahidə və təqdimatlarla əlaqədardır.

Kimya və həyat məzmun xəttinə aid yalnız bir alt standart üzrə abituriyentin qeyri-üzvi və üzvi maddələrin həyatın istənilən sahəsində zərər vurmadan tətbiqini və həyatda rolunu izah etmək bacarıqlarını yoxlamağa və qiymətləndirməyə imkan verir. Digər alt standartların mənimsənilmə səviyyəsini isə yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkün deyil.

1. ÜMUMİ KİMYA

- 1.1. Kimyanın ilk anlayışları.
- 1.2. Maddə miqdarı. Avoqadro qanunu.
- 1.3. Atomun quruluşu. Dövrü qanun. Kimyəvi elementlərin dövrü sistemi.
- 1.4. Kimyəvi rabitə.
- 1.5. Fiziki və kimyəvi hadisələr. Kimyəvi reaksiyalar.
- 1.6. Kimyəvi reaksiyaların təsnifatı. Tarazlıq. Oksidləşmə-reduksiya reaksiyaları.
- 1.7. Kimyəvi reaksiyaların sürəti. Kimyəvi tarazlıq.
- 1.8. Məhlullar.
- 1.9. Elektrolitik dissosiasiya. Elektroliz. Hidroliz.
- 1.10. Qeyri-üzvi birləşmələrin mühüm sinifləri.

2. QEYRİ-ÜZVİ KİMYA

- 2.1. Hidrogen.
- 2.2. Oksigen.
- 2.3. Su.
- 2.4. Flüor yarımqrupu elementləri.
  - 2.4.1. Xlor.
- 2.5. Oksigen yarımqrupu elementləri.
  - 2.5.1. Kükürd.
- 2.6. Azot yarımqrupu elementləri.
  - 2.6.1. Azot.
  - 2.6.2. Fosfor.
- 2.7. Karbon yarımqrupu elementləri.
  - 2.7.1. Karbon.
  - 2.7.2. Silisium.
- 2.8. Metalların ümumi xarakteristikası.
- 2.9. Əsas yarımqrup metalları.
  - 2.9.1. Kalsium.
  - 2.9.2. Alüminium
- 2.10. Əlavə yarımqrup metalları.
  - 2.10.1. Dəmir.
  - 2.10.2. Mis, sink, xrom.

3. ÜZVİ KİMYA

- 3.1. Doymuş alifatik karbohidrogenlər.
  - 3.1.1. Alkanlar.
- 3.2. Doymamış alifatik karbohidrogenlər.
  - 3.2.1. Alkenlər.
  - 3.2.2. Alkadienlər.
  - 3.2.3. Alkinlər.
  - 3.2.4. Tsiklik karbohidrogenlər.
  - 3.2.5. Tsikloalkanlar.
- 3.3. Aromatik karbohidrogenlər.
- 3.4. Təbii qaz, neft, daş kömür və onlardan alınan məhsullar. Neftin emalı üsulları.
- 3.5. Oksigenli üzvi birləşmələr. Spirtlər.
  - 3.5.1. Fenollar.
- 3.6. Aldehidlər.
- 3.7. Karbon turşuları və onların törəmələri.
  - 3.7.1. Doymamış karbon turşuları
  - 3.7.2. Ali karbon turşuları
  - 3.7.3. İkiəsəslı karbon turşuları
- 3.8. Mürəkkəb efirlər
  - 3.8.1. Yağlar.

- 3.9. Karbohidratlar.
- 3.10. Azotlu üzvi birləşmələr.
  - 3.10.1. Aminlər.
  - 3.10.2. Aminturşular.
  - 3.10.3. Zülallar.
- 3.11. İrimolekullu birləşmələr.

(IV ixtisas qrupu)

---

1. ÜMUMİ KİMYA

- 1.1. Kimyanın ilk anlayışları.
- 1.2. Maddə miqdarı. Avoqadro qanunu.
- 1.3. Atomun quruluşu. Dövrü qanun. Kimyəvi elementlərin dövrü sistemi.
- 1.4. Kimyəvi rabitə.
- 1.5. Fiziki və kimyəvi hadisələr. Kimyəvi reaksiyalar.
- 1.6. Kimyəvi reaksiyaların təsnifatı. Tarazlıq. Oksidləşmə-reduksiya reaksiyaları.
- 1.7. Kimyəvi reaksiyaların sürəti. Kimyəvi tarazlıq.
- 1.8. Məhlullar.
- 1.9. Elektrolitik dissosiasiya. Elektroliz. Hidroliz.
- 1.10. Oksid. Əsas. Turşu. Duz.

2. QEYRİ-ÜZVİ KİMYA

- 2.1. Hidrogen. Oksigen. Su.
  - 2.1.1. Hidrogen.
  - 2.1.2. Oksigen.
  - 2.1.3. Su.
- 2.2. Flüor yarımqrupu elementləri.
- 2.3. Oksigen yarımqrupu elementləri.
  - 2.3.1. Kükürd.
- 2.4. Azot yarımqrupu elementləri.
  - 2.4.1. Azot.
  - 2.4.2. Fosfor.
- 2.5. Karbon yarımqrupu elementləri.
  - 2.5.1. Karbon.
  - 2.5.2. Silisium.
- 2.6. Metalların ümumi xarakteristikası.
- 2.7. Əsas yarımqrup metalları.
  - 2.7.1. Qələvi metallar.
  - 2.7.2. Kalsium.
  - 2.7.3. Alüminium.
- 2.8. Əlavə yarımqrup metalları.
  - 2.8.1. Dəmir.
  - 2.8.2. Mis, sink, xrom.
- 2.9. Qeyri-üzvi birləşmələr arasında genetik əlaqə.

3. ÜZVİ KİMYA

- 3.1. Doymuş alifatik karbohidrogenlər.
  - 3.1.1. Alkanlar.
- 3.2. Doymamış alifatik karbohidrogenlər.
  - 3.2.1. Alkenlər.
  - 3.2.2. Alkadienlər.
  - 3.2.3. Alkinlər.
  - 3.2.4. Tsiklik karbohidrogenlər
  - 3.2.5. Tsikloalkanlar.
- 3.3. Aromatik karbohidrogenlər.
- 3.4. Təbii qaz, neft, daş kömür və onlardan alınan məhsullar. Neftin emalı üsulları.
- 3.5. Oksigenli üzvi birləşmələr
  - 3.5.1. Doymuş biratomlu spirtlər.
  - 3.5.2. Doymuş çoxatomlu spirtlər.
  - 3.5.3. Fenollar.
- 3.6. Aldehidlər.
- 3.7. Karbon turşuları və onların törəmələri.
- 3.8. Mürəkkəb efirlər.
- 3.9. Karbohidratlar.
- 3.10. Azotlu üzvi birləşmələr.
  - 3.10.1. Aminlər.
  - 3.10.2. Aminturşular.
  - 3.10.3. Zülallar.
- 3.11. İrimolekullu birləşmələr.
- 3.12. Üzvi birləşmələr arasında genetik əlaqə.

Kimya fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

I İXTİSAS QRUPU:

3.10.1 və 3.10.2-ci bölmələr tamamilə.

3.11-ci bölmədən:

Təbii və sintetik kauçuklar. Liflər (lavsan, kapron, enant, neylon).

IV İXTİSAS QRUPU:

3.10.1 və 3.10.2-ci bölmələr tamamilə.

3.10.3-cü bölmədən: Zülalların təyini reaksiyaları.

3.11-ci bölmədən:

Fəza müntəzəmliyi. Təbii və sintetik kauçuklar. Təbii və kimyəvi (lavsan, kapron, enant və neylon) liflər.

BIOLOGİYA (IV ixtisas qrupu)

Proqram fənn kurikulumu üzrə təlim nəticələrinə uyğun olaraq VI-XI sinif dərslərləri əsasında hazırlanmışdır.

Proqram fənn kurikulumunun biologiya fənni üçün müəyyən etdiyi 4 (“**Canlıların quruluşu və müxtəlifliyi**”, “**Bioloji proseslər**”, “**İnsan və onun sağlamlığı**”, “**Canlılar və ətraf mühit**”) məzmun xətti üzrə 6 əsas standartın reallaşdırılması ilə bağlı təlim materiallarını əhatə edir.

Canlıların quruluşu və müxtəlifliyi məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin canlıları cansızlardan fərqləndirmək, canlıları öyrənən elm sahələrini, canlıların təşkil səviyyələrini, sistematik kateqoriyaları, hüceyrənin quruluşunu və kimyəvi tərkibini dərk etmək bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

Bioloji proseslər məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin canlılar aləmini cansızlardan fərqləndirən qidalanma, tənəffüs, maddələr mübadiləsi, çoxalma, inkişaf, irsiyyət, dəyişkənlik və onların qanunauyğunluqlarını izah etmək, fərdi və tarixi inkişafı, onun səbəbləri və təkamülə dair bilik və bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

İnsan və onun sağlamlığı məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin insanın psixi xüsusiyyətləri, insan orqanizmindəki bəzi patoloji hallar, onları yaradan səbəbləri və aradan qaldırılma yollarına dair bilik və bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

Canlılar və ətraf mühit məzmun xəttinə aid alt standartlar üzrə abituriyentin canlıların bir-biri ilə və cansız aləmlə qarşılıqlı münasibətlərini, ekoloji amillər və bu amillərin qarşılıqlı əlaqələrinə dair bilik və bacarıqlarını yoxlamaq və qiymətləndirmək mümkündür.

1. BİTKİLƏR

- 1.1. Biologiya canlı orqanizmləri öyrənən elmdir.
- 1.2. Orqanizmlərin hüceyrəvi quruluşu.
- 1.3. Bitkilərin vegetativ orqanları.
- 1.4. Bitkilərin generativ orqanları.
- 1.5. Bitkilər və ətraf mühit.
- 1.6. Bitkilərin təsnifatı.
- 1.7. Çılpaqtoxumlular şöbəsi.
- 1.8. Örtülütoxumlular şöbəsi. İkiləpəlilər sinfi.
- 1.9. Xaççiçəklilər fəsiləsi.
- 1.10. Gülçiçəklilər fəsiləsi.
- 1.11. Paxlalılar (Kəpənəkçiçəklilər) fəsiləsi.
- 1.12. Badımcançiçəklilər fəsiləsi.
- 1.13. Mürəkkəbçiçəklilər fəsiləsi.
- 1.14. Birləpəlilər sinfi
- 1.15. Taxıllar fəsiləsi.

1.16. Zənbaq fəsiləsi.

Əsas bitki qrupları

1.17. Yosunlar.

1.18. Məmirilər.

1.19. Qıjıkimilər.

1.20. Bakteriyalar.

1.21. Göbələklər.

1.22. Şibyələr.

2. ZOOLOGİYA

2.1. Birlüceyrəli heyvanlar.

2.2. Sarkomastiqoforlar tipi. Sarkodinlər sinfi.

2.3. Qamçılılar sinfi.

2.4. Sporlular tipi.

2.5. İnfuzorlar tipi.

2.6. Çoxlüceyrəli heyvanlar.

2.7. Bağırsaqboşluqlular tipi.

2.8. Yastı qurdlar tipi.

2.9. Kırpikli qurdlar sinfi.

2.10. Sorucu qurdlar sinfi.

2.11. Lentşəkilli qurdlar sinfi.

2.12. Sap qurdlar tipi.

2.13. Əsl sap qurdlar sinfi.

2.14. Həlqəvi qurdlar tipi.

2.15. Azqıllı qurdlar sinfi.

2.16. Çoxqıllı qurdlar sinfi.

2.17. Zəlilər sinfi.

2.18. Molyusklar tipi.

2.19. Qarınayaqlılar sinfi.

2.20. İkitaylılar sinfi.

2.21. Başayaqlılar sinfi.

2.22. Buğumayaqlılar tipi.

2.23. Xərçəngkimilər sinfi.

2.24. Hөрümçəkkimilər sinfi.

2.25. Həşəratlar sinfi.

2.26. Xordalılar tipi.

2.26. Kəlləsizlər yarımtipi.

2.27. Kəlləlilər yarımtipi. Balıqlar.

2.28. Qığırdaqlı balıqlar sinfi.

2.29. Sümüklü balıqlar sinfi.

2.30. Suda-quruda yaşayanlar sinfi.

2.31. Sürünənlər sinfi.

2.32. Quşlar sinfi.

2.33. Məməlilər sinfi.

2.34. Biomüxtəliflik.

3. İNSAN VƏ ONUN SAĞLAMLIĞI

- 3.1. İnsan orqanizmi ilə ümumi tanışlıq.
- 3.2. Sinir sistemi.
- 3.3. Hormonal sistem.
- 3.4. Dəyazq-hərəkət aparatı.
- 3.5. Sümük sistemi.
- 3.6. Əzələ sistemi.
- 3.7. Qan damar sistemi.
- 3.8. Tənəffüs sistemi.
- 3.9. Həzm sistemi.
- 3.10. İfrazat sistemi.
- 3.11. Cinsiyyət sistemi.
- 3.12. Duyğu orqanları.
- 3.13. Ali sinir fəaliyyəti.
- 3.14. Ətraf mühit və orqanizm.
- 3.15. Epidimologiya.

4. ÜMUMİ BİOLOGİYA

- 4.1. Sitologiya.
- 4.2. Hüceyrənin biokimyası.
- 4.3. Orqanizmlərin çoxalması və fərdi inkişafı.
- 4.4. Mikrobiologiya.
- 4.5. Təkamül təlimi
- 4.6. Üzvi aləmin təkamülü.
- 4.7. Həyatın yaranması və inkişafı.
- 4.8. Genetika.
- 4.9. Seleksiya.
- 4.10. Biotexnologiya.
- 4.11. İnsanın tarixi inkişafı.
- 4.12. Ekologiyanın əsasları.
- 4.13. Biosfer.

Biologiya fənni üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün qəbul imtahanı proqramından çıxarılan mövzular:

4.3-cü bölmədən:

Amitoz. Hüceyrənin nəzarətsiz bölünməsi.

Rüşeym təbəqələri: ektoderma, entoderma, mezoderma.

4.13-cü bölmədən:

Quru sahənin və okeanın biokütləsi. Biosfer və insan. Biomüxtəliflik və biosferin təkamülü. Qlobal ekoloji problemlər.

РУССКИЙ ЯЗЫК (для специальностей III группы)

Данная программа основана на предметном Куррикулуме по русскому языку и учебникам для V-XI классов. Она включает в себя 4 содержательные линии (“Аудирование и говорение”, “Чтение”, “Письмо”, “Языковые правила”). Знания и умения по первой содержательной линии “Аудирование и говорение”, а также по некоторым подстандартам содержательных линий “Чтение” и “Письмо” пока не проверяются. Учитывая это, программа охватывает материал для реализации подстандартов 3-х содержательных линий (“Чтение”, “Письмо”, “Языковые правила”).

Экзаменационный блок предполагает проверку умения применять полученные знания в систематизированном виде; выражать своё отношение к имеющейся информации, интерпретировать её, самостоятельно исследовать выдвинутую проблему, обосновывать её фактами, цитатами; связывать различные понятия; делать соответствующие выводы.

Содержательная линия “Чтение”, в основном, развивает умения, помогающие учащимся:

различать стили, основываясь на лексическом своеобразии текста, сравнивать и оценивать прочитанные тексты с точки зрения соответствующей лексики, менять структуру текста, сохраняя содержание, находить различные стилистические средства; распространять текст, используя дополнительную информацию; представлять части текста в тезисной форме и в форме резюме.

Содержательная линия “Письмо” выявляет следующие умения:

выбирать стиль, соответствующий теме, создавать текст на заданную тему, совершенствовать стиль и структуру текста, писать тексты различных жанров, соблюдая особенности стиля.

По содержательной линии “Языковые правила” должны быть продемонстрированы следующие умения:

строить предложения и целесообразно использовать их, основываясь на литературной норме языка; соблюдать лексико-семантические и грамматические нормы; использовать знаки препинания в предложениях различных конструкций; пользоваться языковыми средствами для точной передачи мысли при построении высказывания и т.д.

1. Фонетика и графика. Орфоэпия.

1.1. Звуки речи и буквы.

1.2. Слог.

1.3. Ударение.

- 1.4. Фонетический разбор слова.
2. Лексикология. Фразеология. Стилистика.
  - 2.1. Лексика
  - 2.2. Омонимы. Синонимы. Антонимы. Паронимы.
  - 2.3. Общеупотребительные слова.
  - 2.4. Устойчивые сочетания слов (фразеологизмы), их значение и употребление в речи.
  - 2.5. Стили речи.
  - 2.6. Понятие о тексте. Типы речи.
  - 2.7. Лексикография.
3. Состав слова (Морфемика). Словообразование.
  - 3.1. Значимые части слова: приставка, корень, суффикс, окончание.
  - 3.2. Основа слова и её состав.
  - 3.3. Разбор слова по составу.
  - 3.4. Способы образования новых слов.
  - 3.5. Словообразовательный разбор слова.
4. Орфография.
5. Грамматика.
Морфология. Орфография.
  - 5.1. Части речи.
  - 5.2. Самостоятельные части речи. Имя существительное.
  - 5.3. Имя прилагательное.
  - 5.4. Имя числительное.
  - 5.5. Местоимение.
  - 5.6. Глагол.
  - 5.7. Причастие.
  - 5.8. Деепричастие.
  - 5.9. Наречие.
  - 5.9. Служебные части речи. Предлог.
  - 5.10. Союз.
  - 5.11. Частица.
  - 5.12. Междометие.
  - 5.13. Морфологический разбор слова.
6. Синтаксис. Пунктуация.
  - 6.1. Словосочетание.
  - 6.2. Предложения. Простое предложение.
  - 6.3. Члены предложения.
  - 6.4. Двусоставные и односоставные предложения.
  - 6.5. Предложения распространённые и нераспространённые, полные и неполные.

- 6.6. Простое осложнённое предложение.
- 6.7. Прямая и косвенная речь. Знаки препинания при прямой речи.
- 6.8. Сложносочинённые предложения.
- 6.9. Сложноподчинённые предложения.
- 6.10. Типы придаточных предложений.
- 6.11. Бессоюзные сложные предложения.
- 6.12. Сложные предложения с различными видами связи. Знаки препинания в них.
- 6.13. Синтаксический разбор предложения.

Темы, исключённые из программы второго этапа вступительных экзаменов в высшие учебные заведения по предмету Русский язык:

По разделу 6.10:

Замена придаточных предложений причастным и деепричастным оборотами;

Разделы 6.12 и 6.13 - полностью.

ЛИТЕРАТУРА (для специальностей III группы)

Данная программа основана на предметном Куррикулуме и учебниках для V-XI классов. Предметный Куррикулум по литературе включает в себя 3 содержательные линии ("Литература и реалии жизни", "Устная речь", "Письменная речь"). На данном этапе проверяются знания и умения по двум содержательным линиям – "Литература и реалии жизни", "Письменная речь". Из-за отсутствия специальных технических средств пока невозможно в полном объёме проверить знания и умения по второй содержательной линии ("Устная речь").

Показателями достижения целей литературного образования по используемым содержательным линиям является умение:

- оперировать опорными теоретическими понятиями: искусство, искусство слова, тема и идея художественного произведения, литературные роды и жанры, композиция и сюжет, изобразительно-выразительные средства языка, элементы стихосложения и т.д.;
- применять имеющиеся знания как инструмент познания нового;

- устанавливать связь произведения с эпохой его создания, социальными условиями, исторической обстановкой, осмысливать художественную природу произведения
- правильно, выразительно читать, понимать мудрость художественного слова, размышлять над прочитанным;
- чувствовать образы, их характеры; разграничивать понятия литературный герой, литературный тип, персонаж художественного произведения; обосновывать и самостоятельно оценивать поступки героев
- формировать представление о литературе как социо-культурном феномене, занимающем специфическое место в жизни нации и человечества.

По содержательной линии **"Литература и реалии жизни"** абитуриенты должны проявлять следующие умения:

- демонстрировать художественно-эмоциональное и образное восприятие художественных произведений;
- определять тематику, сюжет, композицию, средства художественного описания и выразительности литературных примеров;
- сравнивать художественные произведения с точки зрения жанра, тематики, поставленных проблем;
- давать оценку содержанию и идее литературного произведения в контексте общественно-политического и морально-этического значения в период его создания.

По содержательной линии **"Письменная речь"** абитуриент должен продемонстрировать умение делать записи творческого характера на различные темы и в соответствующем стиле.

Общими критериями отбора художественных произведений для экзамена послужили:

- значимость произведений азербайджанской, русской и мировой литературы;
- доступность текста художественного произведения;
- «общественное значение произведения как для времени написания, так и для нашего времени»;
- проблематика художественных произведений, способствующая росту эмоционально-эстетической культуры молодого поколения;
- актуальная этическая и эстетическая направленность, влияющая на развитие литературно-творческих способностей;
- жанровый спектр литературы: максимальный охват родо-жанровых особенностей произведения;
- охват литературного процесса от древности до наших дней;
- отражение в произведениях гуманистических и демократических идей.

1. Азербайджанская литература.

- 1.1. Дастан “Китаби Деде Коркут” (главы №1, 4, 12).
- 1.2. Дастан “Кёроглу” (глава “Приход Демирчиоглы в Ченлибель”).
- 1.3. Низами Гянджеви.
- 1.4. Мухаммед Физули.
- 1.5. Молла Панах Вагиф.
- 1.6. Сеид Азим Ширвани.
- 1.7. Мирза Фатали Ахундзаде.
- 1.8. Наджафбек Везиров.
- 1.9. Джалил Мамедгулузаде.
- 1.10. Гусейн Джавид.
- 1.11. Мирза Алекпер Сабир.
- 1.12. Самед Вургун.
- 1.13. Мир Джалал Пашаев.
- 1.14. Абдулла Шаик.
- 1.15. Микаил Мушфик.
- 1.16. Расул Рза.
- 1.17. Нигяр Рафибейли.
- 1.18. Энвер Мамедханлы.
- 1.19. Анар.
- 1.20. Бахтияр Вагабзаде.
- 1.21. Гусейн Аббасзаде.
- 1.22. Максуд Ибрагимбеков.

2. Русская литература.

Литература XVIII века

- 2.1. Гаврила Романович Державин.
- 2.2. Николай Михайлович Карамзин.

Литература XIX века

- 2.3. Александр Сергеевич Пушкин.
- 2.4. Михаил Юрьевич Лермонтов.
- 2.5. Николай Васильевич Гоголь.
- 2.6. Иван Сергеевич Тургенев.
- 2.7. Фёдор Михайлович Достоевский.
- 2.8. Лев Николаевич Толстой.
- 2.9. Антон Павлович Чехов.

Литература XX века

- 2.10. Иван Алексеевич Бунин.
- 2.11. Александр Иванович Куприн.
- 2.12. Максим Горький.
- 2.13. Александр Александрович Блок.

- 2.14. Сергей Александрович Есенин.
- 2.15. Владимир Владимирович Маяковский.
- 2.16. Анна Андреевна Ахматова.
- 2.17. Михаил Афанасьевич Булгаков.
- 2.18. Михаил Александрович Шолохов.
- 2.19. Александр Твардовский.
- 2.20. Иван Третьяков.
3. Мировая литература.
  - 3.1. Вильям Шекспир.
  - 3.2. Жан Батист Мольер.
  - 3.3. Оноре де Бальзак.
  - 3.4. Стефан Цвейг.
  - 3.5. Рей Бредбери.
  - 3.6. О.Генри.
4. Теория литературы.
  - 4.1. Понятие о художественном методе и литературном направлении.
  - 4.2. Литературное произведение как единое целое.
  - 4.3. Художественное своеобразие литературного произведения.
  - 4.4. Изобразительно-выразительные средства языка художественной литературы.
  - 4.5. Понятие о стихосложении.
  - 4.6. Идеино-художественные особенности.
  - 4.7. Роды и жанры литературы.

Темы, исключённые из программы второго этапа вступительных экзаменов в высшие учебные заведения по предмету Литература:
разделы 1.17; 1.22 и 3.5 – полностью.
по разделу 1.12 – «Последнее слово» и «Философия жизни»;
по разделу 1.15 – «Я вспомнил...» и «Тар»;
по разделу 1.16 – «Перед бурей» и «Разные глаза»;
по разделу 1.20 – «Родине» и «Вот здесь, по эту сторону Аракса...»

“Abituriyent” jurnalının 1-ci nömrəsində

Ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu qaydaları, I,II,III və IV ixtisas qruplarına daxil olan fənlər üzrə yeni təhsil proqramları (kurikulumlar) və yeni dərsliklər əsasında hazırlanmış qəbul imtahanı proqramları, ədəbiyyat siyahısı, fənlər üzrə tapşırıq nümunələri, balların hesablanma qaydası, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinə qəbul elanları və digər zəruri materiallar dərc olunmuşdur.

Jurnal iki dildə – Azərbaycan və rus dillərində çap olunmuşdur.

ABİTURIYENT
№ 1 2020

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ
TƏLƏBƏ QƏBULU
QAYDALARI

İMTAHAN FƏNLƏRİ

I qrup
Fizika
Kimya

II qrup
İngiliz dil
Səhiyyə

III qrup
Azərbaycan dili
Təpə

IV qrup
Biologiya
Kənd təsəvvüatı

✓ **Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanının ikinci mərhələsi üçün**

- qəbul imtahanı proqramları
- fənlər üzrə tapşırıq nümunələri

✓ **Balların hesablanma qaydası**

! Abituriyentlərin nəzərinə!

Qəbul imtahanının birinci mərhələsi
başarıya imtahanı üçün
- fənlər üzrə ali standartlar
- proqramlar
- tapşırıq nümunələri
"Abituriyent" jurnalının 2020-ci il
sünlüyü barədə dərc edilmişdir.

ABİTURIYENT
№ 1 2020

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЭКЗАМЕНАЦИОННЫЙ ЦЕНТР

**ПРАВИЛА ПРИЁМА
СТУДЕНТОВ
В ВЫСШИЕ УЧЕБНЫЕ ЗАВЕДЕНИЯ
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ
РЕСПУБЛИКИ**

**ЭКЗАМЕНАЦИОННЫЕ
ПРЕДМЕТЫ**

I группа
Физика
Математика
Химия

II группа
Английский язык
Биология
История

III группа
Русский язык
Азербайджанский язык
Литература

IV группа
Биология
Химия
Физика

• программы вступительного экзамена
• образцы заданий по предметам

✓ **Для второго этапа вступительного экзамена в высшие учебные заведения**

✓ **правила подсчёта баллов**

! К сведению абитуриентов!

- Дисквалификация по результатам
- программа
- образцы заданий
для второго этапа вступительного
экзамена (вступительного экзамена)
По всем вопросам в службу клиентского
сервиса журнала «Абитурриент»
за 2020-ый год.

Jurnalları www.abiturient.az
saytından sifariş etmək olar.